

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 517.436

**Васюренко В. О.
Синюгіна Н. В.**

Визначено сутність фінансової безпеки. Обґрунтовано необхідність фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства в сучасних умовах. Уточнено сутність поняття "фінансова безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства" та обґрунтовано напрями її забезпечення. Окреслено напрями забезпечення фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансова безпека, зовнішньоекономічна діяльність, підприємство, загрози фінансовій безпеці.

ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

УДК 517.436

**Васюренко В. А.
Синюгина Н. В.**

Определена сущность финансовой безопасности. Обоснована необходимость финансовой безопасности внешнеэкономической деятельности предприятия в современных условиях. Уточнено сущность понятия "финансовая безопасность внешнеэкономической деятельности предприятия" и обосновано направления ее обеспечения. Определены направления обеспечения экономической безопасности внешнеэкономической деятельности.

Ключевые слова: финансовая безопасность, внешнеэкономическая деятельность, предприятие, угрозы финансовой безопасности.

FINANCIAL SECURITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

UDC 517.436

**V. Vasyurenko
N. Synjugina**

The essence of financial security has been defined. The necessity of the financial security of foreign economic activity in modern conditions has been proved. The essence of the concept of "financial security of foreign economic activity" has been specified. The directions of providing the financial security of foreign economic activity are determined.

Key words: financial security, foreign economic activity, business, financial security threat.

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває проблема забезпечення сталості розвитку підприємства в межах існуючих напрямів його діяльності, серед яких вагоме місце займає зовнішньоекономічна діяльність як запорука результативної взаємодії вітчизняних підприємств із контрагентами інших країн.

Поряд з цим така сталість багато в чому забезпечується ефективною протидією зовнішнім загрозам, що в сукупності складає фінансову безпеку підприємства.

Важливість зазначених питань окреслила напрям даного дослідження та підтверджує його актуальність з погляду розв'язання нагальної проблеми забезпечення фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Окресленим питанням на сьогодні займається ряд вчених, серед яких можна виділити таких, як: Вашай Ю. В., Геєць В. М., Грачов О. В., Дорошенко О. О., Дурицька Г. В., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Кузенко Т. Б., Куркін М. В., Литовченко О. Ю., Мартюшева Л. С., Понікаров В. Д., Назаренко Д. В., Черняк О. І. та ін. [1 – 5].

Але, незважаючи на те, що праці перелічених вчених є достатньо ґрунтовними та безперечно важливими з погляду розвитку теоретичного підґрунтя з окресленого питання, все ж таки вони присвячені окремим аспектам або фінансової безпеки, або зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Саме тому метою даного дослідження є комплексне узагальнення теоретичних аспектів фінансової безпеки ЗЕД підприємства.

Для досягнення поставленої мети в межах даного дослідження вирішено такі завдання:

узагальнено існуючі погляди вчених на змістовність поняття "фінансова безпека" та обґрунтовано авторське бачення щодо сутності зовнішньоекономічної діяльності;

уточнено сутність фінансової безпеки ЗЕД підприємства;

обґрунтовано напрями забезпечення фінансової безпеки ЗЕД підприємства.

На сьогодні не існує єдиного погляду щодо визначення сутності фінансової безпеки. Так, узагальнюючи сучасні визначення, можна зробити висновок, що існує декілька підходів до визначення сутності фінансової безпеки (таблиця).

Таблиця

Аналіз сучасних визначень поняття фінансової безпеки

Автор	Визначення
1	2
Фінансова безпека як ступінь захищеності	
Куркін М. В., Понікаров В. Д., Назаренко Д. В. [5]	Фінансова безпека – ступінь захищеності фінансових інтересів усіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів зовнішнього середовища та працівників підприємства; достатній рівень забезпечення фінансовими ресурсами процесів задоволення потреб підприємства та всіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів; високий професіоналізм і кваліфікація фінансових менеджерів та виконавців функцій контролю діяльності підприємства
Коментар до підходу: визначення фінансової безпеки як ступеня захищеності фінансових інтересів багато в чому звужує поняття фінансової безпеки, бо захист фінансових інтересів скоріш доцільно визначати як одне із завдань фінансової безпеки	
Фінансова безпека як певний стан	
Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І. та ін. [2]	Фінансова безпека – такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічного зростання

Закінчення таблиці

1	2
Донець Л. І., Ващенко Н. В. [6]	Фінансова безпека – стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних та оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідентних виплат за цінними паперами підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку

<p>Коментар до підходу: розгляд фінансової безпеки як збалансованого стану певних систем також звужує поняття фінансової безпеки через те, що збалансований стан певного ряду систем більш доцільно визначати як кінцеву мету функціонування системи фінансової безпеки. Схожим є підхід, який ґрунтується на трактуванні фінансової безпеки як стану використання корпоративних ресурсів</p>	
<p>Фінансова безпека як складова економічної безпеки</p>	
<p>Проект Концепції фінансової безпеки України [6]</p>	<p>Фінансова безпека – це складова економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності життєво важливих інтересів держави, регіонів, підприємницьких структур та громадян у фінансовій сфері від впливу широкого кола негативних чинників (загроз)</p>
<p>Коментар до підходу: найбільш доцільний підхід</p>	
<p>Фінансова безпека як певний рівень</p>	
<p>Кузенко Т. Б., Мартюшев Л. С., Граčov О. В., Литовченк о О. Ю. [3]</p>	<p>Фінансова безпека – кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних, збалансованих, фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному та перспективному періодах</p>
<p>Коментар до підходу: дещо ускладнює розуміння сутності фінансової безпеки через невизначення змістовного наповнення поняття "рівень". Так, поняття "рівень фінансового стану підприємства"</p>	

є багатозначним та остаточно невирішеним. Саме тому не можна прив'язувати до даної дефініції поняття фінансової безпеки

Таким чином, на думку авторів, найбільш доцільно розглядати фінансову безпеку як складову економічної безпеки і з урахуванням зазначеного вище можна надати таке визначення поняття: фінансова безпека – це складова економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності фінансової системи з метою забезпечення збалансованості показників боргової, грошово-кредитної, валютної, інфляційної, бюджетної та податкової систем держави.

Але для досягнення мети даного дослідження необхідно уточнити визначення фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства як симбіозу окремих понять "фінансова безпека" та "зовнішньоекономічна діяльність".

Отже, перш за все, слід зауважити, що згідно із Законом України "Про зовнішньоекономічну діяльність" під такою діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, яка побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [7].

Таке визначення поняття зовнішньоекономічної діяльності є законодавчо закріпленим і до того ж найбільш повним та конкретизованим.

Саме тому поняття "фінансова безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства" може бути уточнено таким чином (рисунок).

<p>Фінансова безпека – це складова економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності фінансової системи з метою забезпечення збалансованості показників боргової, грошово-кредитної, валютної, інфляційної, бюджетної та податкової систем держави</p>
<p>Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, яка побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами</p>

Фінансова безпека зовнішньоекономічної діяльності підприємства – це складова економічної безпеки, яка характеризує стан захищеності фінансової системи з метою забезпечення збалансованості показників зовнішньоекономічної діяльності, що має місце як на території України, так і за її межами

Рис. Уточнення поняття "фінансова безпека зовнішньоекономічної діяльності"

Уточнене визначення відрізняється від існуючих урахуванням підпорядкованості фінансової безпеки економічній безпеці та обґрунтуванням мети фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

При цьому шляхом урахування напрацювань різних авторів можна окреслити напрями забезпечення фінансової безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства, до яких слід віднести: забезпечення рівноваги валютних курсів, забезпечення конкурентоспроможності продукції, що позиціонується на міжнародних ринках, забезпечення погашення боргових зобов'язань з іноземними контрагентами тощо.

Таким чином, наукова новизна даного дослідження полягає в уточненні поняття фінансової безпеки ЗЕД підприємства та в обґрунтуванні напрямів її забезпечення.

При цьому як напрям подальших досліджень слід вказати необхідність розробки й обґрунтування системи фінансової безпеки ЗЕД підприємства та механізму її функціонування.

Література: 1. Вашай Ю. В. Роль державного фінансового контролю в забезпеченні фінансової безпеки держави [Електронний ресурс] / Вашай Ю. В., Дорошенко О. О. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgp/ekon/2009_4_2/v48ek065.pdf. 2. Моделивання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С. та ін. ; за ред. Гейця В. М. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 240 с. 3. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Л. С. Мартюшева, О. В. Грачов та ін. – Х. : Вид.ХНЕУ, 2010. – 300 с. 4. Дурицька Г. В. Проблеми комплексної оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємств / Г. В. Дурицька // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 209–217. 5. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємства : навчальний посібник / Куркін М. В., Понікаров В. Д., Назаренко Д. В. – Х. : ФОР Павленко О. Г. ; ВД "ІНЖЕК", 2010. – 300 с. 6. Концепція фінансової безпеки України (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ufin.com.ua. 7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

References: 1. Vashai Yu. V. Rol derzhavnogo finansovoho kontroliu v zabezpechenni finansovoi bezpeky derzhavy

[Elektronnyi resurs] / Vashai Yu. V., Doroshenko O. O. – Rezhym dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgp/ekon/2009_4_2/v48ek065.pdf. 2. Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo : monohrafiia / Heiets V. M., Kyzym M. O., Klebanova T. S. ta in. ; za red. Heitsia V. M. – Kh. : VD "INZHEK", 2006. – 240 p. 3. Finansova bezpeka pidpriemstva : navchalnyi posibnik / T. B. Kuzenko, L. S. Martiusheva, O. V. Hrachov ta in. – Kh. : Vyd. KhNEU, 2010. – 300 p. 4. Durytska H. V. Problemy kompleksnoi otsinky zovnishnioekonomichnoi diialnosti pidpriemstv / H. V. Durytska // Rehionalna ekonomika. – 2007. – No. 4. – Pp. 209–217. 5. Kurkin M. V. Kontrol ta zakhyt ekonomichnoi bezpeky diialnosti pidpriemstva : navchalnyi posibnyk / Kurkin M. V., Ponikarov V. D., Nazarenko D. V. – Kh. : FOP Pavlenko O. H. ; VD "INZHEK", 2010. – 300 p. 6. Kontseptsiia finansovoi bezpeky Ukrainy (proekt) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.ufin.com.ua. 7. Pro zovnishnioekonomichnu diialnist : Zakon Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : www.zakon.rada.gov.ua.

Інформація про авторів

Васюренко Володимир Олександрович – канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Харківського національного економічного університету (61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

Синюгіна Наталія Вікторівна – канд. екон. наук, викладач кафедри контролю і аудиту Харківського національного економічного університету (61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

Інформация об авторах

Васюренко Владимир Александрович – канд. экон. наук, доцент кафедры международной экономики и менеджмента ВЭД Харьковского национального экономического университета (61166, г. Харьков, пр. Ленина, 9а, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

Синюгина Наталья Викторовна – канд. экон. наук, преподаватель кафедры контроля и аудита Харьковского национального экономического университета (61166, г. Харьков, пр. Ленина, 9а, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

Information about the authors

V. Vasyurenko – Ph.D., Associate Professor of International Economics and Management of Foreign Economic Relations Department, Kharkiv National University of Economics (9a, Lenin Ave, 61166, Kharkiv, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

N. Synjugina – Ph.D., lecturer of Control and Audit Department, Kharkiv National University of Economics (9a, Lenin Ave, 61166, Kharkiv, e-mail: mopsik2009.84@mail.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор *Отенко І. П.*

Стаття надійшла до ред.
25.05.2012 р.

